

TARTALOM:

Dunakeszi 1839-ben	1
KATONA M. István	
A 25 éves Városvédő és Városszépítő Egyesület rövid története	2
ÁGOSTON András	
A Dunakeszi MÁV Főműhely alapítástörténete	4
SZAKÁLL Lászlóné	
Megemlékezés a Révész István Helytörténeti Gyűjtemény kezeiről és húsz éves történetéről	8
BÁTONYI Pál	
A Wattay család Dunakeszit birtokló tagjai I. rész	10
LŐRINCZ Róbert	
Száz éves vers egy száz éves egyesületről	11

SZÁMUNK SZERZŐI:

ÁGOSTON András - művészet-történész
BÁTONYI Pál - nyá. ezredes (Sződ)
KATONA M. István - újságíró
LŐRINCZ Róbert - könyvtáros
SZAKÁLL Lászlóné - ny. iskolaigazgató, Dunakeszi díszpolgára

DUNAKESZI HELYTÖRTÉNETI SZEMLE

Dunakeszi-Alag Helyismereti Lapja

Megjelenik évente háromszor,
1000 példányban

Alapító szerkesztők:
Csoma Attila és Lőrincz Róbert
Felelős szerkesztő:
Lőrincz Róbert

Kiadja: Kölcsey Ferenc Városi Könyvtár
Dunakeszi, Kossuth Lajos u. 6.

Felelős kiadó: Csonka Mária
Nyomdai előkészítés:

Preysing Frigyes

Nyomda: Raszter Nyomda Kft.,
Budapest, Gyöngyösi u. 89.

ISSN 1789-9230

E-mail: szemle@mail.dkvk.hu
A lap megjelenését támogatja

Dunakeszi Város Önkormányzata

Lapunk szeptemberi számának 7. oldalán szereplő képek Hemmer Béláné és Harangozó Katalin, a 8. oldalon lévő Harangozó Katalin, Tar Mariann és Erdő Judit tulajdonát képezik. Jelen számunk 2. oldalán szereplő fotó az Erdész család, a többi kép a Révész István Helytörténeti Gyűjtemény tulajdona

KATONA M. ISTVÁN

A 25 éves Városvédő és Városszépítő Egyesület rövid története

Huszonöt esztendeje alakult meg Dunakeszin a Városvédő és Városszépítő Egyesület. A mai napig tartó története során voltak jelentős tevékenységet folytató kiemelkedő korszakai és „csendesebb”, kevésbé látványos időszakai. Egyet azonban bizton állíthatunk: az egyesület akkor is és jelenleg is jelentős tényezőnek számított és számít a város életében, akár több, akár kevesebb taggal tevékenykedett és tevékenykedik. Az alábbiakban a kezdetektől napjainkig tartó históriáját elevenítjük fel Hámor József építőmérnök, egykori elnök, Borbély Emma nyugalmazott könyvtárigazgató, egykori titkár, valamint Harangozó Katalin tanár, jelenlegi elnök elmondásai alapján.

Az Országgyűlés 1989-ben megalkotta az egyesülési jogról szóló II. törvényt. Az 1989. január 24-én történt kihirdetését követően szinte egyik napról a másikra megelénkült hazánkban a civil szerveződésű egyesületek megalakulása. Dunakeszin is ez történt. Dr. Erdész Mihály jogász, akkor a Városi Tanács Igazgatási osztályának vezetője azzal a határozott javaslattal kereste meg barátját, Hámor Józsefet, aki akkor a képviselő-testület városépítési és fejlesztő bizottságának elnöke volt, hogy szervezzék meg a városvédő egyesületet. (Hámor József 1979-1984 között a műszaki osztály vezetője volt, s bár ekkor már más munkahelyen dolgozott, de bizottsági elnöki tiszte megmaradt). A kezdeményezés útjára indult. Elsőként kapcsolódott a szervező munkába Borbély Emma, a Kölcsey Ferenc Városi Könyvtár okleveles főkönyvtárosa, majd Szakáll Lászlóné, a Bárdos Lajos Általános Iskola igazgatója. Ismeretségi köreiket is felhasználva gyorsan gyarapodott a jelentkezők száma, s végül 1989. június 19-én megtarthatták az alakuló ülést. Elnöknek Hámor Józsefet, titkárnak dr. Erdész Mihályt választották, aki megalkotta az alapszabályt, és elvégezte az engedélyeztetést és bejegyzést is.

Kik voltak az alapítók? Dr. Erdész Mihály, Hámor József, Borbély Emma, Dányi Miklós, aki a könyvelést végezte, dr. Kiss Keve Tihamér, Garai András, dr. Rajczy Miklós, Várkuti József, Rada István, Kripkó Edit, Solymosi Sándor, dr. Terray Barnabás, Dobrovits Ágnes, Rónay Árpádné, Terbe Józsefné, Fejős Gabriella, Sasvári Károly, Lengyel Péter, dr. Maár Ildikó, Reptsik Tibor és Tiborné, Bitter Antal, dr. Gerőné Ladányi Anna, Szakáll Lászlóné, Kollár Albin, F. Nagy Piroska, dr. Takács Katalin, Csonka Mária, Jászkuti László, Szegő Péter, Molnár Viktor és Viktorné, Agócs Irén, Agócs Mária, Szász Mihály, Denke Emma, ifj. Rátki Zoltán, dr. Farkasvölgyi Nándor, Adorján Gábor, Kecskeméti László, Szojka László és Lászlóné, Virág Péter, Kiss László. (A névsort egy töredékes jelenléti ív alapján rekonstruáltuk.) Kis idővel később, ugyanezen év szeptember 26-án megválasztották tiszteletbeli tagnak dr. Kindler József professzort.

Az alakuló ülésen három szekció létrehozása mellett döntöttek. A Városrendezési és Építészeti szekció vezetője Rada István, a Természet- és Környezetvédelmi dr. Kiss-Keve Tihamér, a Várostörténeti, Műemlékvédelmi és Hagyományörző Borbély Emma lett, akit 1991-ben megbízták a titkári teendőkkel is.

Gyakran összejött a tagság, a maga területén mindenki tenni akart. Remélték, hogy az akkori önkormányzat, főleg városfejlesztési kérdésekben mint partner, figyelembe veszi az egyesület véleményét, hiszen a tagság egy része építészekből, más része környezetvédelekből, illetve hagyományörzőkből állt. De a mellőzöttség végig megmaradt. Mindez elvette a tagság egy részének a kedvét, hiszen korábban úgy gondolták, hogy az önkormányzat hasznosítja majd az általuk képviselt tudást. Ezt követően elég sokan személyes vagy politikai okok miatt lemorzsolódtak az idők folyamán. Így aztán elvégeztek egy alapszabály-módosítást, és tevékenységük fő céljává tették a hagyományör-

Dr. Erdész Mihály
(1943. április 18. – 2003. május 8.)

zést. Ennek szellemében 1993. november 13-ra megszervezték és megrendezték az első Keszi Kulturális Találkozót iskolás korosztályú gyerekek számára.

A természet azonban közbeszólt, ezen a napon hatalmas országos havazás történt, és a meghívott Keszi települések közül csak nyolcból tudtak eljönni, ám így is 415 gyermek érkezett. Eltöltöttek egy vidám napot játékos vetélkedővel s egyéb programokkal, minden gyermek kapott ajándékot, oklevelet, az I-III. helyezett település csapata pedig vándorszerleget, vándorbotot és vándorkalapot vehetett át. A versenyek után gálaműsor következett. Mindezt az Egyesület szervezte-rendeztte, egyetlen támogatónak Klimment Géza akkori képviselőt sikerült megnyerni. A programok helyszíne a Kölcsey Ferenc Városi Könyvtár illetve a Radnóti Miklós Gimnázium volt. Debreczeni Béla fafaragó művész Emlékoszlopot készített, amely ma is látható a Révész István Helytörténeti Gyűjteményben. Az 1994-es választásokon többen elindultak, végül listáról Hámor József, valamint függetlenként, az egyesület támogatásával Borbély Emma lett a tagja a 24 tagú képviselő-testületnek. Ugyanebben az évben útjára indította Borbély Emma, Mucsá Csabáné Katalin tanárnővel közösen a Városi Helytörténeti és Lakóhelyismereti Vetélkedőt általános iskolai alsós diákok részvételével. A vetélkedőt és számos egyéb egyesületi rendezvényt, valamint a helytörténeti gyűjtemény rezsiköltségeit lemondásáig Hámor József finanszírozta vállalkozása jövedelméből, és képviselő-testületi tiszteletdíjának teljes átutalásából. Jelentős volt még dr. Gerőné Ladányi Anna anyagi támogatása is, valamint a tagsági díj. Ugyancsak 1994-től huzamos ideig évenkénti műsoros bálakat rendeztek neves művészek, versenytáncosok fellépésével.

Egy esztendővel később, Esch Sándor, az ismert zsoké család neves tagja megkereste Borbély Emmát, hogy hosszú idő után ismét rendezzenek lóversenyt Alagon. A szervezőbizottságnak az egyesület is tagja lett, s közülük többen, egy lelkes csapat a pálya rendbetételét is elvégezte, hiszen azt teljesen benőtte a gaz. A két kilométeres korlátot is újrafestették. Kísérő programként ismert művészek adtak műsort és neves díszvendégek is megjelentek, mint például özv. Széchenyi Zsigmondné vagy Széchenyi Péter. Az eseményről az akkor népszerű Ablak című tévéműsorban Papp Endre riportban beszámolt.

A szervezőbizottság tagjai között volt Borbély Emma és Hámor József mellett Száraz György, Bus Antal, Haffenser Gyula, Patay Ágnes, Márton László és felesége Rózsika. A lóversenyt ettől kezdve jó ideig évente, pünkösdi másnapján megrendezték Alagi Nagydíj elnevezéssel.

Hámor József megtervezte a régi temetői kápolna felújítását, de amikor erre sor került, akkor ő már nem dolgozott az önkormányzatnál. A felújítás dr. Gerőné Ladányi Anna műszaki osztályvezető idejében történt az egyesület tagjainak közreműködésével. Halottak napja előtt az elhanyagolt régi sírokat megtisztították, hiszen egykori magyar és angol lovaregyleti trénerek, zsoké is itt lettek eltemetve. Az I. világháborús halottak neveit két réztáblán megörökítették, és elhelyezték a temetőben.

A Szakáll Lászlóné aktív tevékenysége nyomán kialakuló helytörténeti gyűjtemény első otthona az egyesület által bérelt Kakas ház volt. A gyűjtemény rövidesen átköltözött egy Fő úti házba. Az épület felújítását az egyesületi tagok végezték el. Javaslatukra vette fel a gyűjtemény Révész István nevét.

A Kegyeleti temető kápolnája felújítás előtt és után

Még 1989-ben, megalakulását követően díszpolgárnak javasolta az egyesület Tóth Máriát, a legendás tanítónőt, majd 1996-ban Borbély Emma képviselői javaslatára, az egyesület támogatása eredményeként ezt a címet Dallos Gyula, örökös díjlovagló bajnok is átvehette. Az atlantai olimpián 1996-ban résztvevő Dallos Gyula díjlovagló, Erdei Zsolt boksizó és Jordanov Krisztián tornász tiszteletére a Klub Kúriában nagyszabású kerti partyt rendeztek.

Működése során az egyesület több képzőművészeti alkotást vásárolt Lengyel István képzőművész-tanártól, Farkas Éva gobelinművésztől és Salamon György festőművésztől különböző intézmények részére. Lengyel István az összeget nemes célra ajánlotta fel. Egyszeri alkalommal, 1998-ban Alag története 1950-ig címmel kiállítást rendeztek a Széchenyi István Általános Iskolában.

Ugyanebben az évben május 25-én az egyesület Dunakeszi Városvédő és Városszépítő Közhasznú Egyesület lett. Ebben a munkában igencsak sokat tett Szőke Kálmánné, aki aktívan közreműködött különböző pályázatok megírásában is. A titkári teendőket Hesp Edéné, a mindenki által szeretett és tisztelt Mária néni vette át, ugyanis Borbély Emma, az addigi titkár munkahelyet változtatott.

Hámor József 2011-ben lemondott elnöki tisztségéről, mivel elszóltította korábbi munkája és magánélete. Utódja Harangozó Katalin lett. Az egyesület jelenlegi folyamatban lévő kezdeményezése a Lovaregylet történetét bemutató állandó kiállítás megrendezése a Horthy-kúria (Klub-kúria, lovas diplomataká fogadóhelye) könyvtárszobájában.

De ez már egy újabb történet...